

СИСТЕМА ІНСПЕКЦІЇ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В ЄС ТА УКРАЇНІ Маланчук Т. В.

асистент кафедри цивільно-правових дисциплін та банківського права ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

Коли йдеться про органічну продукцію та розвиток її ринків, надзвичайно велику роль відіграє 'органічна' гарантійна система, що включає спеціалізовані інспекційні та сертифікаційні органи. Ця система в своїй діяльності використовує як правові норми, що встановлюють обов'язкові вимоги в рамках державного регулювання, так і певні визначені стандарти, які є добровільними угодами - результатом досягнення визначеного консенсусу споживачів і виробників товарів і послуг. У сучасному світі переважає тенденція заміни правових норм щодо органічної продукції стандартами, оскільки останні є простішими в застосуванні й легше піддаються міжнародній гармонізації, а також через політику- дерегулювання, до якої вдаються в багатьох країнах. Система інспекції органічної продукції в більшості країн ЄС є змішаною - державно-приватною. Державні органи здійснюють акредитацію приватних сертифікаційних установ та нагляд за їх діяльністю. Ті, своєю чергою, контролюють виробників сільськогосподарської та переробної підприємства й сертифікують їхню продукцію згідно з тими або іншими "органічними" стандартами, що повинні бути узгоджені з базовими стандартами ІФОАМ (Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху). Експорт органічної продукції в ЄС з інших країн передбачає обов'язкову наявність сертифіката, виданого акредитованою в ЄС сертифікаційною установою. У такий спосіб ця гарантійна система (сертифікація, інспекція та маркування) забезпечує відповідність органічній продукції усього процесу сільськогосподарського виробництва й переробки до ринку кінцевої продукції, включно з її пакуванням, маркуванням та доставкою споживачам.

В Україні переважна частина «органічних» господарств сертифікована іноземними сертифікаційними компаніями відповідно до європейських «органічних» стандартів. Українськими учасниками органічного руху, за підтримки Швейцарського агентства зі співробітництва та розвитку (SDC) та Швейцарського державного секретаріату з економічних питань (SECO) створено національний сертифікаційний орган - «Органік Стандарт». Органік стандарт - лідер у галузі органічної сертифікації в Україні. Український сертифікаційний орган Органік Стандарт включений у перелік контролюючих органів, що визнані Європейською Комісією. Для Здійснення своїх послуг Органік Стандарт пройшов акредитацію відповідно до серії стандартів ISO 65 міжнародною компанією IAS. Слід також зауважити, що сертифікація відбувається щорічно, а відповідно і оплата послуг сертифікаційної компанії. На відміну від країн Європейського союзу де існує чітка система компенсацій як за органічне виробництво так і часткове відшкодування вартості сертифікації, в Україні ще не існує державного механізму стимулювання виробників органічної продукції [1, с. 32].

19 грудня 2002 року з метою сприяння розвитку органічного сільськогосподарського виробництва було засновано Міжнародну громадську асоціацію учасників біовиробництва "Біолан Україна" - це неприбуткова громадська організація, яка об'єднує зусилля гравців ринку органічного виробництва, а також зацікавлених осіб, з метою сприяння його подальшого розвитку в Україні. Діяльність Асоціації здійснюється за підтримки Швейцарської Агенції з розвитку та співробітництва (SDC), Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO), за технологічної підтримки Швейцарського Аграрного Інституту (SHL) у Цолікофені. Дослідного Інституту Органічного Сільського господарства (FiBL). Пріоритетним вектором своєї діяльності Асоціація «Біолан Україна» вбачає: створення мережі виробників та формування внутрішнього ринку органічної продукції; розробку законодавчої та нормативно-правової бази для органічного виробництва; гарантування якості органічної продукції шляхом її сертифікації та стандартизації; впровадження окремого курсу з органічного виробництва у навчальних програмах спеціалізованих освітніх закладів; підвищення громадської екологічної свідомості. Фахівцями-членами Асоціації були розроблені Стандар-

ти органічного сільськогосподарського виробництва та маркування продукції і продуктів харчування «БЮЛан», створені на основі Базових Стандартів Міжнародної Федерації органів нічного сільського господарства, анульованої Постанови Ради Європи (ЕЕС) № 2092/91 стосовно органічного виробництва сільськогосподарських продуктів та Стандартів BIO SWISS Асоціації Швейцарських організацій виробників органічної продукції. Сертифікувати виробників згідно зі стандартами «БЮЛан» в Україні може лише Органік Стандарт - перший україно-європейський сертифікаційний орган. Сертифікація є необхідним етапом, який підтверджує те, що продукт вирощений, перероблений та запакований відповідно до стандартів «БЮЛан» [2].

Сертифікат на органічну продукцію - є підтверджуючим документом, що видається акредитованими сертифікаційними органами операторам/переробникам, що є сертифікованими відповідно до вимог Постанови Ради ЄС 834/2007, 889/2008 та надає таким виробникам право маркувати дану продукцію як органічну. Даний сертифікат (копія) повинен супроводжувати кожну партію органічної продукції.

Сертифікація спрямована на забезпечення прав споживачів і підтримання авторитету національного товаровиробника на ринках товарів, робіт та послуг [3, с. 124] Але, досить часто до адміністративних методів державного регулювання внутрішньої торгівлі ставляться негативно, оскільки в умовах ринкових відносин державний вплив повинен ставати все менш відчутним. Однак, на нашу думку, у період економічного спаду і розбалансування економіки вони стають головними інструментами регулювання торговельних відносин.

Література:

1. Галас А. Органічне агровиробництво : нові ринкові можливості та виклики для виробників зерна в Україні / А. Галас, М. Капштик, Ю. Бакун // Проект «Якість зерна та система кредитування сільського господарства України - фаза II». - Київ, квітень 2008. - 71 с.
2. Микола Кобець. Органічне сільське господарство - що це таке? // Пропозиція (інформаційний щомісячник), № 6. 2006 [Електронний ресурс] / Режим доступу: // <http://www.propozitsiya.com/7page>
3. Підприємницьке право України : підручник / за заг. ред. Р. Б. Шишки. - Х. : Еспада, 2000.-480 с.